

Amatör Futbolcularda Sportif Sürekli Kendine Güven Düzeyinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Esra KÜRKCÜ AKGÖNÜL¹, Gökmen ÖZEN², Ufuk DİLEKÇİ³

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı amatör erkek futbolcuların sportif özgüven düzeylerinin, mevkiye, baskın ayak durumuna, spor yaşına, eğitim durumu ve ekonomik duruma göre incelenmesidir.

Yöntem: Çalışmada nicel araştırma desenlerinden kesitsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini 18 yaş üzeri 118 erkek amatör futbolcu (yaş:16,55±4,67 yıl) oluşturmaktadır. Araştırma verileri "Sportif Sürekli Kendine Güven (SSKG)" ölçeği ve "Kişisel Bilgi Formu (KBF)" kullanılarak toplanmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde "Mann Whitney-U" ve "Kruskall Wallis" testleri kullanılmıştır.

Bulgular: İstatistiksel sonuçlara göre; amatör futbolcuların kendine güven düzeyinin yüksek olduğu bulunmuştur. Sporcuların ölçek ortalama ve toplam puanları arasında, mevkiye, eğitim durumuna göre anlamlı fark olmadığı ($p>0,05$), ancak spor yaşına göre anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Bununla birlikte baskın ayak durumuna göre yalnızca ölçek toplam puanları arasında, ekonomik duruma göre de yalnızca ölçek ortalama puanları arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Tek ayağı baskın olan sporcular ile her iki ayağı baskın olan futbolcular arasında ve spor yaşı 0-1 yıl olan futbolcular ile 2-4 yıl ve 5 yıl üzeri futbolcular arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Sonuç: Sonuç olarak amatör futbolcuların sportif performans açısından kendine güven düzeyinin yüksek olduğu; futbolcuların kendine güven düzeyi üzerine spor yaşı, baskın ayak, ekonomik durum etki ederken; eğitim düzeyi, oynadığı mevkinin etki etmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Amatör futbolcu, Kendine güven, Sportif performans

ABSTRACT

Investigation of The Level Of Sport Trait Self-Confidence in Amateur Football Players in Terms of Different Variables

Purpose: The aim of this study is to examine the level of continuous sports self-confidence in amateur football players in terms of according to playing position, dominant foot, sports training age, educational and economic status.

Method: The cross-sectional research method, one of the quantitative research designs, was used in the study. The sample of the study consists of 118 male amateur football players over the age of 18 (age: 16.55±4.67 years). Research data were collected using the "Sport Trait Self-Confidence (STSC)" scale. "Mann Whitney-U" and "Kruskall Wallis" tests were used in the statistical analysis of the data.

Results: According to statistical results; It has been found that amateur football players have a high level of self-confidence. No significant difference between the scale average and total scores of the athletes according to position and education level ($p>0.05$), but there was a significant difference according to sports age ($p<0.05$). However, it was a significant

¹Dokuz Eylül Üniversitesi, Necat Hepkon Spor Bilimleri Fakültesi, İzmir/TÜRKİYE.

ORCID: 0000-0003-3771-937X, bestfemalecyclist@gmail.com

²Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, ORCID:0000-0001-5756-653X, gokmenozen44@gmail.com

³MEB/İstanbul Rumeli Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Ankara/TÜRKİYE, ORCID: 0000-0001-7859-0301, dilekciufuk@gmail.com

difference only between the scale total scores according to dominant foot status and only between the scale average scores according to economic status ($p < 0.05$). There was a significant difference between athletes who were dominant in one foot and football players who were dominant in both feet, and between football players whose sports age was 0-1 year and football players whose sports age was 2-4 years and over 5 years ($p < 0.05$).

Conclusion: As a result, amateur football players have a high level of self-confidence in terms of sports performance; while sports age, dominant foot and economic situation affect the self-confidence level of football players; it was concluded that the level of education and the position played did not affect the situation.

Keywords: Amateur football players, Self confidence, Sport trait

GİRİŞ

Spor yapma eyleminin bireylerin fiziksel olarak daha iyi görünme, fiziksel ve ruhsal anlamda kendini iyi hissetme amacıyla yapıldığı bilinmektedir. Genç bireyler için spora katılım becerilerini artırırken (Cihan ve Ilgar Araç, 2018), aynı zamanda bireylerin sosyalleşmeleri üzerine de katkısı vardır (Öcal Karaç, 2019). Ayrıca psikolojik açıdan insanların hayata hazırlanmasını sağlayan faaliyetlerden biridir. Spor yaparken bireylerin psikolojik ihtiyaçlarının karşılanması ile bireylerin spora olan bağlılığı artarak (Sırgancı ve ark., 2019) sporda devamlılık, istikrar ve gelişim sağlanabilir. Bu yönde sporun, bireyin karakteri üzerine de etki ettiği ve şekillendirdiği söylenebilir (İmamli ve Ünver, 2018). Özellikle günümüzün en popüler sporlarından olan futbol geniş katılımcı kitleleriyle sporcuların psikolojik karakteristikleri üzerinde etkilidir (Bektaş, Açak ve Kurak, 2020).

Spor ortamı, bireylerin kendilerini gerçekleştirmelerinde, kendilerini ifade etme, yeteneklerini gösterme ve sosyalleşmelerini sağlayabilmelerine fırsat sunmaktadır. Bu anlamda sporda başarı, kabul görme, gelişim gösterme gibi olumlu süreçler, bireylerde kendilerine olan güvenin (özgüven) artmasını ve şekillenmesini sağlayabilir (Tolukan ve Akyel, 2019). Özgüven, çocuk doğduktan sonra gelişmeye başlayan, aile içindeki ve dışındaki çevrede geçirilen yaşantılar sonucunda şekillenerek geliştirilebilecek bir yapıdır. Hambly (2003) özgüveni, bireyin kendi yeteneklerine olan inancı ve bir tür cesaret olarak tanımlamaktadır. Jones ve Swain (1995) sporcuların kendine güven düzeyi yüksek olanların, diğerlerine göre pozitif düşünmeye yönelebildiklerini ve kaygı duygularını kontrol edebildiklerini rapor etmişlerdir. Ayrıca, kendine güveni olan sporcuların, başarılı olacaklarını ve potansiyellerini ortaya çıkaracak fiziksel ve zihinsel beceriye sahip olduklarını belirtmişlerdir (Yıldırım, 2013). Dolayısıyla, kişinin kendisiyle barışık biri olma serüveninde başarı veya başarısızlığın belirteci olarak özgüvenin herkesin hayatında önemli olduğu; öz güveni yüksek kişilerin, hedeflerine doğru başarılı sonuçlar elde edebileceği, düşük öz güven

sahibi kişilerinse, planlarına bağlanmakta zorluk çektikleri, sonuçta da büyük olasılıkla başarısız olabilecekleri söylenebilir.

Spor, bireylere özgüven kazandıran ve kişilerin yaşam becerilerini geliştiren etkiye sahiptir (Rogge, 2004). Sportif özgüven, bir kişinin sporda başarılı olma kapasitesi hakkında sahip olduğu inanç olarak tanımlanırken (Vealey, 1988); kendine güven spor psikologları tarafından, arzu edilen davranışların başarılı şekilde yapılmasına yönelik inanç duygusuna sahip olma şeklinde tanımlanmaktadır (Weinberg ve Gould, 2015). Sporcunun iyi olma ve atletik performans için gerekli olan kendine güven duygusu, etki, davranış ve biliş süreçlerinin bir sonucu olarak önemli olduğu (Vealey ve Chase, 2008) ve performans parametreleri içinde önemli bir kaynak olduğu (Thomas ve ark., 2011); içinde emek, tecrübe ve bilgi barındıran inançların toplamı olduğu bildirilmiştir (Biçer, 2008). Psikolojik faktörlerin yalnızca üst düzey sporcular için önemli olduğu düşünülerek müsabakaya yönelik çalışan sporculara odaklanılsa da, aslında her seviyedeki sporcuda önemli ve kritik bir faktördür (Machida ve ark., 2017).

Sporun doğasında var olan rekabetçiliğin çoğu zaman başarı motivasyonundan geliştiği kabul edilmektedir (Bozkurt, 2014). Başarı, bireyin ulaşabildiği en iyi performans olarak değerlendirilmekte ve başarının bireyler için ne anlam ifade ettiği daha önce belirledikleri hedefleri ortaya koyduğundan, bireylerin kendilerini başarılı olarak algılamalarının hedeflerini gerçekleştirme durumunda meydana geldiği bilinmektedir (Nicholls ve ark.,1989; Tolukan ve Akyel, 2019). Bu doğrultuda, bireyin kendini gerçekleştirme için, kendine güven duymasının önemli olduğu düşünülmektedir; fakat bu algı bireyden bireye farklılık gösterebilmektedir; çünkü her birey kendi başarı davranışını tayin etmekle yükümlüdür. Bir sporcu için başarı sayılan bir olgu, diğer sporcular için başarısızlık olarak görülebilir. Buradan hareketle, bir sporcunun başarılı olmasında kendine güven düzeyi olumlu etki ederken, diğer sporcuda negatif etki edebilir.

Sporu üst düzey yapan sporcularda başarı elde etmek saniye ve salise gibi çok küçük farklar ile belirlendiğinden, bu seviyedeki sporcularda fiziksel üstünlük yanında psikolojik üstünlüğün oldukça önemli olduğu söylenebilir. Amatör seviyedeki sporcular için ise performans göstermenin öncesinde, sporda devamlılık ya da motivasyon kazanmanın da önemli olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda literatürde, profesyonel sporcularda psikolojik faktörlerle ilgili çalışmalar mevcutken, amatör sporcularda çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenle, amatör sporcuların kendine güven duyguları üzerine etki eden faktörlerin önemli olduğu ve incelenmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu bağlamda, çalışmada

amatör erkek futbolcuların sportif özgüven düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli ve Prosedür

Bu çalışmada, nicel araştırma desenlerinden “kesitsel araştırma yöntemi” ve örneklem seçiminde “rastgele örnekleme yöntemi” kullanılmıştır (Kılıç, 2013). Araştırmaya uygun katılımcılar içinden gönüllü sporcular tespit edilmiştir. Ölçek formları çevrimiçi ortamda tüm katılımcılara gönderilerek cevaplar alınmıştır. Çalışma öncesinde, sporcular çevrimiçi ortamda bilgilendirilmiş ve veriler Helsinki Bildirgesi’ne uygun olarak tüm sporculardan onam alınmıştır. Tüm katılımcılara prosedür ve amaç kısaca açıklanmıştır. Ölçek uygulamaları katılımcıların serbest zamanında yapılmıştır. Çalışmanın etik kurul onayı, 08.09.2023 tarihli 11/43 karar no ile Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulu’ndan alınmıştır.

Araştırma Grubu ve Verilerin Toplanması

Tablo 1. Katılımcıların fiziksel özelliklerine ait tanımlayıcı istatistik

Değişken	N	Minimum	Maksimum	Ort	Ss
Boy (cm)	118	165,00	198,00	178,67	6,56
Vücut ağırlığı (kg)	118	45,00	102,00	72,59	10,86
BKİ (kg/m ²)	118	16,07	36,14	22,69	2,84
Yaş (yıl)	118	18,00	35,00	21,70	3,56

BKİ: Beden kütle indeksi, Ort: Ortalama, Ss: Standart sapma

Araştırmanın evrenini 18 yaş ve üzeri amatör futbolcular oluşturmaktadır. Örneklem hesabı ölçek madde sayısına göre hesaplanmıştır. Bazı araştırmacılar, ölçme aracındaki madde sayısına bağlı olarak minimum örneklem büyüklüğünün değişeceğini iddia etmektedirler. Buna göre Catell (1978), ölçme aracında bulunan toplam madde sayısının minimum örneklem büyüklüğünün yaklaşık üç ila altı katı olmasının yeterli olacağını söylerken, Hair ve arkadaşları (2010) en az beş katı olması gerektiğini savunmaktadır. Bu farklı görüşler doğrultusunda, ölçeğin toplamda 13 madde olması sebebiyle, bu çalışmadaki minimum örneklem sayısı en az 39 kişi ve en fazla 78 kişi olmalıdır (Kilis ve Yıldırım, 2018). Bu çalışmaya dâhil olan katılımcıların 118 kişiden oluşması nedeniyle örneklem büyüklüğü yeterli sayıdadır. Araştırmaya, 18 yaş ve üzeri, en az 6 aydır futbol oynayan, herhangi bir sağlık problemi olmayan, amatör seviyedeki erkek gönüllü katılımcılar dâhil edilmiştir. 18 yaş

altında olan, elit seviyede futbol oynayan, herhangi bir sağlık problemi olan, erkek ve gönüllü olmayan katılımcılar çalışma dışı bırakılmıştır.

Veri Toplama Yöntemi ve Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak, sporcuların demografik özellikleri ve sahip oldukları özellikler hakkında bilgi toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” ile Vealey (1986) tarafından geliştirilen, Yıldırım (2013) tarafından Türkçe geçerlik güvenilirliği yapılan “Sportif Sürekli Kendine Güven (SSKG)” ölçeği kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Kişisel Bilgi Formu, sporcularla ilgili yaş, boy, vücut ağırlığı, spor yaşı, ekonomik düzey, eğitim durumu, mevki gibi bilgilerin toplanması amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir ve 10 sorudan oluşmaktadır.

Sportif Sürekli Kendine Güven Ölçeği (SSKG): Sportif Sürekli Kendine Güven ölçeği Vealey tarafından geliştirilmiştir, tek alt boyut ve 13 maddeden oluşmaktadır. SSKG 9’lu likert tipinde bir ölçek olup maddeler, 1 ve 9 arasında sıralanmakta; 1-2-3 puan (düşük), 4-5-6 puan (orta), 7-8-9 puan (yüksek) olarak değerlendirilmektedir. Ölçeğin uyarlanması yapılan ön çalışmaya, atletizm, basketbol, Amerikan futbolu, futbol, hentbol, voleybol, badminton olmak üzere yedi spor branşından sporcular katılmışlardır. Ölçeği oluşturan maddelerin faktör-yük değerlerinin 0,62 ile 0,73 arasında değiştiği tespit edilmiştir. Hesaplanan iç tutarlık değeri Cronbach alpha ise 0,89 ve test- tekrar test güvenilirliği için ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,78 bulunmuştur (Kılıç, 2013). Ölçeğin toplam puanı sporcuların sportif sürekli kendine güven düzeyini ortaya koymaktadır ve ölçeğin tek boyutlu olması nedeniyle değerlendirme ölçek düzeyinde yapılmıştır. Ölçek puan aralığı 13-117 puan olup; (0-39) düşük, (40-78) orta, (79-117) yüksek olarak değerlendirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS 25 istatistiksel analiz programında analiz edildi. Verilerin normallik analizleri “Skewness-Kurtosis” ve “Shapiro Wilk” değerleri ile sınıandı. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1,5/+1,5 değerlerinin dışında olması ve “Shapiro Wilk” değerinin 0,05’ten büyük olmasından dolayı verilerin normal dağılıma sahip olmadığı tespit edilmiştir (Tabachnick ve Fidel, 2013). Bu doğrultuda verilerin analizinde, tanımlayıcı istatistik için ortalama, minimum-maksimum değer, frekans dağılımı; sosyo demografik özelliklerden, spor yaşı, ekonomik düzey, eğitim durumu, mevki gibi değişkenlere göre sportif sürekli kendine güven puanları ortalama farkı için “Mann Whitney-U” ve “Kruskall Wallis” test kullanıldı. İstatistiksel anlamlılık düzeyi 0,05 kabul edildi. İç tutarlılık güvenilirliği

için ($\alpha = 0,70 \leq$) olmasının güvenilirlik için yeterli olduğu bilinmektedir (Büyüköztürk, 2011). SSKG ölçeğinin ve alt boyutuna ilişkin alpha katsayısının geçerlik güvenirlik düzeyinin ($\alpha = 0,71-0,80$) arasında olduğu tespit edilmiştir (Büyüköztürk, 2002; Özudođru ve Aydın,2016). SSKG ölçeğinin ve alt boyutuna ilişkin alpha katsayısının geçerlik güvenirlik düzeyinin ($\alpha = 0,71-0,80$) arasında olduğu tespit edilmiştir (Büyüköztürk, 2002; Özudođru ve Aydın,2016).

BULGULAR

Tablo 2. Futbolcuların sosyo-demografik bilgilerine ait tanımlayıcı istatistik

Değişkenler	Gruplar	N	%
Mevki	Ofansif	59	50,0
	Defansif	59	50,0
Spor yaşı	0-1 yıl	12	10,2
	2-4 yıl	11	9,3
	5 yıl üzeri	95	80,5
Baskın ayak	Sağ	77	65,3
	Sol	32	27,1
	Her ikisi	9	7,6
Eğitim düzeyi	Lise	38	32,2
	Önlisans/Lisans	80	67,8
Ekonomik Durum	Düşük	18	15,3
	Orta	70	59,3
	İyi	30	25,4

Tablo 2'deki verilere göre, sporcuların yarı yarıya ofansif ve defansif mevkilerde oynadığı, %80,5'inin beş yıl ve üzerinde spor yaşına sahip olduğu, %65,3'ünün baskın ayağının sağ ayak olduğu, %67,8'inin yükseköğretim düzeyinde eğitim seviyesine sahip olduğu ve %59,3'ünün orta düzey ekonomik duruma sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların SSKG ölçek ve maddelerine ait tanımlayıcı istatistik Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Futbolcuların SSKG ölçek ve maddelerine ait tanımlayıcı istatistik

Değişken	N	Minimum	Maksimum	Ort	Ss
Madde 1	118	3,00	9,00	7,36	1,51
Madde 2	118	2,00	9,00	7,19	1,58
Madde 3	118	1,00	9,00	6,87	1,87
Madde 4	118	2,00	9,00	7,36	1,61
Madde 5	118	1,00	9,00	7,42	1,68
Madde 6	118	1,00	9,00	7,01	1,71
Madde 7	118	1,00	9,00	7,46	1,45
Madde 8	118	1,00	9,00	7,69	1,40
Madde 9	118	1,00	9,00	7,22	1,55
Madde 10	118	1,00	9,00	7,43	1,44
Madde 11	118	1,00	9,00	7,42	1,66
Madde 12	118	1,00	9,00	7,09	1,74
Madde 13	118	1,00	9,00	7,08	1,96
Ölçek ortalama	118	2,00	9,00	7,28	1,24
Ölçek toplam	118	26,00	117,00	94,58	16,15

Tablo 3'teki veriler doğrultusunda, amatör futbolcuların, sportif sürekli kendine güven düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Futbolcuların sportif sürekli kendine güven ölçek ortalama puanları maddeler halinde incelendiğinde, madde 3 için 6,87 puan ve orta düzeyde; diğer tüm maddeler için 7,01-7,69 puan aralığında ve yüksek düzeyde bulunmuştur. Mevkiye göre, katılımcıların SSKG ölçeği toplam ve ortalama puanlarındaki fark Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Mevkiye göre SSKG ölçeği ortalama ve toplam puanları fark istatistiği

Değişken		N	Sıra Ort	Sıra Top	U	Z	p
Ölçek ortalama	Ofansif	59	54,74	3229,50	1459,50	-1,513	0,130
	Defansif	59	64,26	3791,50			
Ölçek toplam	Ofansif	59	59,86	3532,00	1719,00	-0,116	0,908
	Defansif	59	59,14	3489,00			

*p<0,05

Tablo 4'teki sonuçlara göre, amatör futbolcuların SSKG ölçek ortalama ve toplam puanlarında, mevkiye göre anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05). Eğitim durumuna göre, katılımcıların SSKG ölçeği ortalama ve toplam puan farkları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Futbolcuların eğitim durumuna göre SSKG ölçeği ortalama ve toplam puanları fark istatistiği

Değişken		N	Sıra Ort	Sıra Top	U	Z	p
Ölçek ortalama	Lise	38	60,80	2310,50	1470,50	-0,285	0,775
	Yükseköğretim	80	58,88	4710,50			
Ölçek toplam	Lise	38	55,72	2117,50	1376,50	-0,827	0,408
	Yükseköğretim	80	61,29	4903,50			

*p<0,05

Tablo 5'teki sonuçlar doğrultusunda, amatör futbolcularda eğitim durumuna göre, SSKG ölçek ortalama ve toplam puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05). Futbolcuların baskın ayak durumuna göre SSKG ölçek ve toplam puanlarındaki fark Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Futbolcuların baskın ayak durumuna göre SSKG ölçeği puanları fark istatistiği

Değişken		N	Sıra Ort	H	df	p
Ölçek ortalama	Sağ	77	60,41	0,399	2	0,819
	Sol	32	59,19			
	Her ikisi	9	52,83			
Ölçek toplam	Sağ	72	58,65	8,666	2	0,013*
	Sol	59	52,83			
	Her ikisi	9	90,50			

*p<0,05

Tablo 6'daki sonuçlar doğrultusunda, futbolcuların SSKG ortalama puanlarında, baskın ayak durumuna göre gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı (p>0,05); ancak SSKG toplam

puanlarında, baskın ayak durumuna göre gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Tespit edilen anlamlılığın hangi baskın ayaklar arasında olduğuna “Mann Whitney U” test ile ikili karşılaştırma yapılarak bakılmıştır. Buna göre, tek ayağı baskın olan (sağ veya sol) futbolcular ile her iki ayağı baskın olan futbolcuların SSKG puanlarında anlamlı bir fark olduğu ($U_{sağ}=165,50$; $p_{sağ}=0,11$; $U_{sol}=46,00$; $p_{sol}= 0,002$); tek ayağı baskın olan (sağ veya sol) futbolcular arasında SSKG puanlarında anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir ($U=1116,50$; $p=0,442$). Futbolcuların spor yaşına göre SSKG ölçek ortalama ve toplam puanlarındaki fark Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Futbolcuların spor yaşına göre SSKG ölçeği puanları fark istatistiği

Değişken		N	Sıra Ort	H	df	p
Ölçek ortalama	0-1 yıl	12	33,46	7,837	2	0,020*
	2-4 yıl	11	65,32			
	≥ 5 yıl	95	62,12			
Ölçek toplam	0-1 yıl	12	32,04	16,542	2	0,000*
	2-4 yıl	11	35,14			
	≥ 5 yıl	95	65,79			

* $p<0,05$

Tablo 7’deki sonuçlara göre, futbolcuların spor yaşına göre, SSKG ortalama ve toplam puanları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Tespit edilen anlamlılığın hangi baskın ayaklar arasında olduğuna “Mann Whitney U” test ile ikili karşılaştırma yapılarak bakılmıştır. Buna göre, SSKG ölçek ortalamasının 0-1 yıl ile 2-4 yıl ($p=0,12$) ve 0-1 yıl ile 5 yıl üzeri ($p=0,07$) spor yaşı olanlar arasında; SSKG ölçek toplam puanının 0-1 yıl ile 5 yıl ve üzeri ($p=0,02$) ve 2-4 yıl ile 5 yıl ve üzeri ($p=0,04$) spor yaşına sahip futbolcularda anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Ekonomik duruma göre, futbolcuların SSKG ölçek ortalama ve toplam puanları arasındaki fark Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Futbolcuların ekonomik duruma göre SSKG ölçeği puanları fark istatistiği

Değişken		N	Sıra Ort	H	df	p
Ölçek ortalama	Düşük	18	56,72	7,225	2	0,027*
	Orta	70	65,96			
	İyi	30	46,10			
Ölçek toplam	Düşük	18	42,78	5,424	2	0,066
	Orta	70	61,20			
	İyi	30	65,57			

* $p<0,05$

Tablo 8’deki sonuçlara göre, futbolcuların ekonomik duruma göre, SSKG toplam puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı ($p>0,05$); ortalama puanları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Tespit edilen anlamlılığın, hangi ekonomik duruma sahip olanlardan kaynaklandığına “Mann Whitney U” test ile ikili karşılaştırma yapılarak

bakılmıştır. Buna göre, orta ve iyi ekonomik duruma sahip olanlarda ($p=0,010$) ölçek ortalama puanları arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

TARTIŞMA

Bu çalışmada, amatör erkek futbolcuların sportif özgüven düzeylerinin, mevkiye, baskın ayak durumuna, spor yaşına, eğitim durumu ve ekonomik duruma göre incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonuçlarına göre, amatör futbolcuların kendine güven düzeyleri yüksek bulunmuştur. Sporcuların sportif sürekli kendine güven düzeylerinin, mevkiye ve eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde değişmediği; spor yaşına, baskın ayak durumuna ve ekonomik duruma göre anlamlı düzeyde değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Futbolcularda sportif özgüvenin yüksek çıkması, futbol branşının takım sporu olması, sporcuların antrenmanları sürekli birlikte yapması ile ilişkili olabilir. Bunun yanında, futbolcuların antrenörleri ile iletişiminin yüksek olmasının sporcuların mental performanslarını olumlu yönde etkilemesine (Abakay, 2010) de bağlı olduğu düşünülmektedir. Konuyla ilgili olarak, Işık (2018) sportif özgüvenin, sporun bireysel ya da takım sporu olarak yapılmasıyla ilgili olabileceği; bu noktada takım sporu yapanların başarısız olduklarında, takım arkadaşlarını suçlama eğilimine girdikleri ve böylelikle özgüvenlerini belli bir düzeyde tuttuklarını bildirmiştir. Yine Özbek ve arkadaşları (2017), takım sporcularının özgüven düzeylerinin, bireysel sporculara göre yüksek olduğunu rapor etmişlerdir. Buradan hareketle, takım sporu yapanlarda SSKG düzeyinin yüksek olabileceği, bireysel sporcularda ise biraz daha az olması beklense de; konuyla ilgili çalışma sayısının artması gerektiği düşünülmektedir.

Demir ve Biçer'in (2020) 16 yaş ve üzerindeki amatör futbolcularda iletişim beceri düzeyi ile SSKG arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmada, sporcuların oynadığı mevkiye göre İBDÖ ve SSKG puanlarının değişmediği tespit edilmiştir. Çetindemir ve Cihan'ın (2019) genç futbolcularda yaptıkları çalışmada, sakatlanma kaygılarının mevkiye ve takım statüsüne göre değişmediğini bildirmişlerdir. Mevcut araştırmada da benzer sonuç elde edilmiş olup, oynanılan mevkinin futbolcuların psikolojik durumlarını etkilemediği söylenebilir. Öyle ki, sporcuların oynadıkları pozisyon neresi olursa olsun, duyulan kaygı, endişe, kendine güven duygularının birbirine benzer olduğu, sporcuların duygusal açıdan farklılaşmadığı çıkarımı yapılabilir.

Demir ve Biçer'in (2020) 16 yaş ve üzerindeki amatör futbolcularda iletişim beceri düzeyi ile SSKG arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmada, sporcuların düzeyine göre SSKG puanlarının değişmediği tespit edilmiştir. Benzer şekilde, Öztürk ve arkadaşlarının (2016)

judoculararda yaptıkları çalışmada, sporcuların SSKG düzeylerinin eğitim durumuna göre anlamlı farklı olmadığını tespit etmişlerdir. Buna karşın Aygün ve Öztaşyonar'ın (2019) kadın ve erkek buz hokeycilerde yaptıkları çalışmada, lise düzeyindeki sporcuların SSKG düzeyinin lisans ve üstü düzeydeki sporcuların SSKG düzeyinden anlamlı derecede daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Cihan ve Dişlitaş'ın (2021) amatör futbolcularda yaptıkları çalışmada, sporcuların SSKG puanlarının lise öğrenim durumuna sahip sporcuların lehine, eğitim durumuna göre anlamlı farklı olduğunu bildirmişlerdir. Bu sonuçlar doğrultusunda, sporcularda eğitim durumunun SSKG düzeyi üzerine etkisi ile ilgili sonuçlar farklılık gösterse de, lise düzeyindeki sporcuların kendine güven düzeyinin daha fazla çıkmasının ergenlik ile ilişkili olduğu; bu kapsamda, sporda kendine güven duygusu ile hormonal değişikliklerin ilişkisine ayrıca bakılması gerektiği düşünülmektedir.

Çetinkaya (2015) 26-30 yaşındaki sporcuların sürekli sportif güven düzeylerinin, 20 ve daha düşük yaştaki sporculara göre anlamlı seviyede yüksek olduğunu rapor etmiştir. Aynı çalışmada, 10 yıl ve daha az lisans süresine sahip olan takım sporcularının SSKG puanlarının daha fazla lisans süresine sahip olan sporculardan düşük olduğunu; ancak anlamlı bir fark olmadığını bildirmiştir. Benzer şekilde, Vurgun (2010) sportif güvenin yaş ile pozitif yönde arttığını bildirmiştir. Konuyla ilgili Işık (2018), futbolcularda spor yaşının kendine güven düzeyine etkisinin olduğunu rapor etmiş; elde edilen bulgular doğrultusunda sporcuların SSKG ortalamasının sportif seviyeye göre farklı sonuçlar elde edildiğini bildirmiştir. Sportif seviyenin artmasıyla, özellikle elit seviyedeki sporcuların, spor yaşının artması ve tecrübe kazanmaları ile birlikte motivasyon, kendine güven gibi olumlu duyguları kontrol edebilecek yeteneğe sahip olmaları beklenmektedir. Ancak, literatür bulguları da göstermektedir ki, ister profesyonel olsun ister amatör olsun, spor yapma süresinin artmasıyla birlikte elde edilen tecrübeler, sporda özgüven oluşturabilir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuç olarak, amatör futbolcuların sürekli sportif kendine güven düzeylerinin yüksek olduğu ve futbolcuların oynadığı mevki, eğitim düzeyi sportif kendine güven üzerine etkili değilken; spor yaşı, ekonomik durum ve baskın ayak durumunun futbolcuların kendine güven düzeyi üzerine etkili olduğu bulunmuştur. Sporcularına güven kazandırmak isteyen futbol antrenörleri, sporculara tecrübelerini aktarabilir ve sporcunun finansal statüsüne olumlu katkılar sağlayacak girişimlerde bulunabilirler.

KAYNAKLAR

- Abakay, U. (2010). Futbolcu-Antrenör İletişiminin Farklı Statülerdeki Futbolcuların Başarı Motivasyonu ile İlişkisi. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aygün, M., & Öztaşyonar, Y. (2019). Buz Hokeyi Sporcularının Sportif Sürekli Kendine Güven Özelliklerinin İncelenmesi. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(3), 202-212.
- Bektaş, B., Açak, M., Kurak, K. (2020). Futbolun Yol Haritası. İstanbul: Efe Akademi Yayınları.
- Bozkurt, Ş. (2014). Okul sporlarına katılan öğrencilerin katılım motivasyonu, başarı algısı ve öz yeterliklerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Antalya.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma tasarımı, SPSS uygulamaları ve yorumlama. Ankara: Pegem.
- Cattell, R. (1978). "The scientific use of factor analysis". New York: Plenum
- Cihan, B. B., Ilgar Araç, E. (2018). Spor Yapan ve Spor Yapmayan (Sedanter) Lise Öğrencilerinin Meraklılık Düzeylerinin Belirlenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 1649-1660.
- Cihan, B. B. & Dişlitaş, H. (2021). Amatör Futbol Ligi Oyuncularının, Farklı Değişkenlere Göre Sportif Öz Yeterlilik Düzeyleri. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(1), s:107-118.
- Çetindemir, A., & Cihan, H. (2019). Genç futbolcuların sakatlanma kaygılarının oynadıkları mevki ve takım statüsü (amatör-profesyonel) bakımından incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 3(2), 52-57.
- Çetinkaya, T. (2015). Takım sporlarında sporcu kimliği ve sürekli sportif kendine güven ilişkisi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Demir, M., & Biçer, T. (2020). Amatör futbolcuların iletişim beceri düzeyleri ve sürekli sportif kendine güven düzeyleri arasındaki ilişki. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(109), s. 258-269.
- Hair, J. F., Black, W. C., Tatham, R. L. ve Anderson, R. E. (2010). "Multivariate data analysis". Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Hambly, K. (2003). Öz güven. (Çev. B. Bıçakçı), (5. Bsm), Alfa Yayınları: İstanbul.
- Işık, U. (2018). Amatör ve profesyonel sporcu lisanlarına sahip futbolcuların sportif kendine güven düzeyleri ile sporcu kimlikleri arasındaki ilişki. *Spor Eğitim Dergisi*, 2(3), 26-35.
- İmamlı, H., ve Ünver, G. (2018). Spor Karakterinin Demografik Nitelikler Açısından İncelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1): 36-49
- Jones, R., & Swain, A. (1995). Predisposition to experience debilitating and facilitative anxiety in elite and nonelite performers. *The Sport Psychology*, 9, 201-211.
- Kılıç, S. (2013). Örneklem yöntemleri. *Journal of Mood Disorders*, 3(1), 44-6.
- Kilis, S., & Yıldırım, Z. (2018). "Sorgulayıcı Öğrenme Topluluğu Üst Biliş Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması". *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 665-679.
- Machida, M., Otten, M. Magyar, T. M. Vealey, R. S., ve Ward R. M. (2017), 'Examining multidimensional sport-confidence in athletes and non-athlete sport performer', *Journal of Sports Sciences*, 35(5), s. 410-418.
- Nicholls, J.G., Cheung, P.C., Lauer, J. & Pastashnick, M., (1989). Individual differences in academic motivation: Perceived ability, goals, beliefs and values. *Learning and Individual Differences*, 1, 63-84.
- Öcal Karaç Y. (2019). *Spor Bilimleri Alanında Araştırma Makaleleri*. Gece Akademi Yayıncılık. Ankara.
- Özbek S., Yoncalık M.T., Alıncak F. (2017). Sporcu ve Sınav Lise Öğrencilerinin Öz güven Düzeylerinin Karşılaştırılması (Kırşehir İli Örneği). *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 46-56.
- Öztürk, A., Bayazıt, B., ve Gencer, E. (2016). Judocuların problem çözme becerilerinin ve sportif güven düzeylerinin incelenmesi (Trabzon Olimpiyat Hazırlık Merkezi örneği). *Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 145-151.

- Özudođru, M. & Aydın, B. (2016). İlköğretim okulu öğretmenlerinin karara katılma durumları ve istekleri ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişki. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 357-367.
- Rogge, Jacques, (2004), ‘IOC and UNAIDS Join Forces to Engage Sport Community in Fight Against Aids’’, IOC Press Release, Volume 1(06), 04.
- Sırgancı, G., Ilgar A. E., Cihan, B. B. (2019). Spora Bağlılık Ölçeği ‘nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 7(17), 171-182.
- Tabachnick, B.G., Fidell, L.S. (2013). *Using multivariate statistics (sixth ed.)*. Pearson, Boston.
- Thomas, O., Lane, A. ve Kingston, K. (2011). Defining and contextualizing robust sportconfidence. *Journal of Applied Sport Psychology*, 23(2), 189-208
- Tolukan, E., ve Akyel, Y. (2019). Futbolda antrenör-sporcu ilişkisi ve sürekli sportif kendine güven üzerine bir araştırma. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1), 103-112.
- Vealey, R.S. (1986). Conceptualization of Sport-Confidence an Competitive Orientation. *Journal of Sport Psychology*, 8, 221-246
- Vealey R. S. (1988). Sport-confidence and competitive orientatios: An addendum on scoring procedures and gender differences. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 10(4), 471-478.
- Vealey R., Chase M. A. (2008). Self-confidence in sport: conceptual and research advances. In Horn, T. S. (ed.), *Advances in Sport Psychology*, (3rd edn). Champaign, IL. Human Kinetics. 65-97.
- Vurgun N. (2010). Sporda imgeleme anketinin Türkçeye uyarlanması ve sporda imgelemenin yarışma kaygısı ile sportif güven üzerindeki etkisi. Doktora Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Weinberg, R. S.; Gould, D., (2015), *Spor ve Egzersiz Psikolojisinin Temelleri*, 6. Basım (Çev., Ed. Mustafa Şahin, Ziya Koroç), Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Yıldırım, F. (2013). Sportif sürekli kendine güven alt ölçeğinin uyarlanması ve ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerde sportif sürekli kendine güvenin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin